

KUNSTBYEN - OSLO KOMMUNES KUNSTPLAN

Sammendrag:

Som det framgår av «Plattform for byrådssamarbeid 2015 – 2019», har byrådet store ambisjoner for kunst- og kulturpolitikken i Oslo. Et sentralt mål er at flest mulig skal få utøve og oppleve kunst og kultur, uavhengig av økonomi, bosted og alder. Videre vektlegges kulturell infrastruktur, en aktiv utsmykkingspolitikk for byens offentlige rom, og at Oslo skal forsterke sin rolle som internasjonal kulturby. Det konkrete arbeidet med en kunstplan for Oslo, følger av et verbalvedtak fattet av bystyret 07.12.2016 om at byrådet skal legge fram en kunstplan for Oslo.

Byrådet legger med dette fram «Kunstbyen – Oslo kommunes kunstplan», som er en helhetlig strategi for kunstfeltet i Oslo. Kunstplanen bygger på kommunens mål og planer, særlig de eksisterende planene på kunst- og kulturfeltet.

Kunstplanen retter seg i hovedsak mot det profesjonelle kunstfeltet, men skal samtidig komme Oslos befolkning og besøkende til gode. Hele Oslo skal styrkes som kunst- og kulturby. Ambisjonene er av både kortsiktig og langsiktig art, ettersom en del av utfordringene på feltet krever løsninger over et lengre tidsperspektiv. Kunsten skal gjøres mer tilgjengelig for innbyggerne i byen og publikum for øvrig, der de ferdes og oppholder seg. Et sentralt mål med kunstplanen er å styrke Oslo som arbeidssted for kunstnere. Videre skal tiltak i kunstplanen legge til rette for at Oslo utvikler sin rolle som internasjonal kunstby, i samspill med kommunens internasjonale arbeid for øvrig.

For å nå målene med kunstplanen foreslår byrådet en rekke ulike tiltak, herunder å opprette en ordning for formidling av kunst til barnehagebarn, kartlegge Oslos kulturelle infrastruktur og vurdere framtidige arealbehov, støtte kunstnerdrevne produksjonsfelleskap, initiere et prøveprosjekt for å ta i bruk utstillingsavtalen ved visningssteder som får tilskudd av Oslo kommune, samt å øke profileringen av Oslo som kunst- og kulturby gjennom styrket samarbeid med turist- og næringslivsaktører.

Byrådet foreslår tre hovedmål for kunstplanen:

1. Kunst skal være tilgjengelig for alle i byen
2. Oslo skal ha gode vilkår for kunstproduksjon og visningssteder
3. Oslo skal utvikles som internasjonal kunstby med lokal forankring

Saksfremstilling:

Bakgrunn og formål

Byrådserklæringen og bystyrets vedtak

Byrådserklæringen angir byrådets ambisjoner for kunst- og kulturfeltet i Oslo:

Som hovedstad og vertsby for mange av Norges kunstnere, har Oslo et særlig ansvar for norsk kunst og kulturliv. Oslo har også alle forutsetninger for å forsterke sin rolle som internasjonal kulturby. Et godt utviklet kulturliv gir folk trivsel og livsglede. I Oslo skal flest mulig få utøve og oppleve kunst og kultur, uavhengig av økonomi, bosted og alder.

Kunst og kultur i det offentlige rom og der folk bor, skal styrkes sammen med byens øvrige kulturelle infrastruktur. Barn og unge trenger arenaer for kreativ og kunstnerisk utfoldelse. Byrådet ønsker økt satsning på kultur for barn og unge.

Kunst har i seg selv egenverdi, men skaper også arbeidsplasser. Byrådet vil legge til rette for mer kulturbasert næringsutvikling [...].

Byrådserklæringen vektlegger *kulturell infrastruktur* gjennom en økt satsing på tilrettelagte verksteder, atelier og øvingslokaler. Satsingen skal blant annet skje ved å sikre at offentlige lokaler og arealer er tilgjengelige for kulturaktivitet, øving, festivaler og konserter over hele byen, å tilrettelegge for rimelige lokaler for profesjonelle kunstnere, gjennom en aktiv utsmykningspolitikk for byens parker og offentlige rom og fullføring av nytt Munchmuseum. Ifølge erklæringen vil byrådet også åpne for bruk av offentlige rom til kunst- og kulturprosjekter i både organiserte og uorganiserte former, og aktivt bruke midlertidighet som et verktøy i byutviklingen. En nærmere definisjon av kulturell infrastruktur følger på s. 4 i kunstplanen.

Bystyret fattet 07.12.2016 et verbalvedtak om at byrådet skal legge fram en kunstplan for Oslo:

K55 (V28) Etablering av flere atelier i Oslo

Byrådet bes legge fram en Kunstplan for Oslo, som omhandler infrastruktur, arbeidsplasser og visningsmuligheter for kunst. Planen bør inneholde vurderinger av samspillet mellom statlige, kommunale, private og ikke-kommersielle aktører innenfor kunstfeltet. Planen skal inneholde anbefalinger for hvordan Oslo videreutvikles som internasjonal kunstby med lokal forankring.

Byrådets ambisjoner med kunstplanen

Kunst introduserer oss for alternative virkelighetsoppfatninger og betraktninger, og bidrar på den måten til å utvide vår forståelse av verden og menneskene. Kunst er demokratifremmende fordi den bidrar til meningsutveksling, debatt og dialog og utvider rommet for ytringer. Kunsten oppleves ikke bare i galleriet eller teatret, den er konstant til stede i våre liv. Fra byens arkitektoniske og visuelle utforming til musikken vi hører på, klærne vi går med og produktene vi bruker. Det å skape og utfolde seg er også en viktig del av kunsten. Kombinasjonen av kunst som både kunnskap og aktivitet, innebærer at kunst blant annet kan brukes i opplæringsøyemed, som helsefremmende aktivitet, for å skape økt liv i byens gater eller merverdi i dagens kunnskapsøkonomi. Men kunst har også en verdi i seg selv.

Kunsten skal gjøres mer tilgjengelig for innbyggerne i byen og publikum for øvrig der de ferdes og oppholder seg, for eksempel på skoler, i barnehager og offentlige kontorbygg, på T-banestasjoner og torg. Oslos kunstpublikum er mangfoldig, og kunsten skal speile dette mangfoldet og være for alle – barn, unge, voksne og eldre uansett bakgrunn og bosted i byen, det profesjonelle feltet og tilreisende fra utlandet og andre deler av Norge. Tiltak i kunstplanen vil bidra til å styrke kunstformidlingen for å øke interessen for, kunnskapen om og forståelsen av kunst. Gevinsten er et rikt kunst- og kulturtilbud som kommer hele befolkningen til gode.

Et sentralt mål med kunstplanen er å styrke Oslo som arbeidssted for kunstnere. Planen beskriver kunstfeltets status knyttet til infrastruktur, arbeidsplasser og visningsmuligheter. Arbeidet med å utforme en bærekraftig kunstpolitikk og styrke kunstnernes muligheter for å arbeide i Oslo, må bygge på en tydelig forståelse av kunstnernes forutsetninger og

utfordringer. I tråd med bystyrets vedtak er det særlig et mål å tilrettelegge for produksjonslokaler.

I løpet av de siste ti årene er det gjennomført betydelige investeringer i kulturbygg i Oslo, noe som har gitt Oslo økt internasjonal oppmerksomhet som kunst- og kulturby. I 2020 vil Munchmuseet, Nasjonalmuseet for kunst, arkitektur og design og Deichman bibliotek flytte inn i nye bygninger i Oslo sentrum. Disse satsningene vil være med på å sette Oslo på det internasjonale kunstkartet og skape økt interesse for Oslo som kunst- og kulturby. Kunstplanen skal legge til rette for at Oslo styrker sin rolle som internasjonal kunstby, i samspill med kommunens internasjonale arbeid for øvrig. Det er et mål å tydeliggjøre Oslo kommunes rolle og ansvar i forhold til staten og øvrige aktører.

Som landets hovedstad huser Oslo store kommunale, nasjonale og privateide visningssteder, sammen med mange mellomstore og små visningssteder med ulike driftsformer. En rekke store utdanningsinstitusjoner innenfor kunstfeltet befinner seg også i Oslo. Det er samspillet mellom de store, offentlige og private kunst- og kulturinstitusjonene, de mindre, selvstendige visningsstedene og galleriene, akademia og kunstnerne selv, som gjør Oslo til en unik kunstby.

Definisjoner og avgrensning

I Norsk kulturråds Strategiplan for 2011–2014 defineres det visuelle kunstfeltet på følgende måte, noe som synliggjør bredden og mangfoldet det rommer:

Dagens kunstfelt omfatter maleri, fotografi, kunsthåndverk, tegning, grafikk, skulptur, video/film/dokumentar, installasjoner, stedsspesifikke- og relasjonelle uttrykk, lydkunst, performance, nettkunst, streetart, grafitti, tegneserier, artists' books, bruk av uterom og offentlige rom m.m. Kunsten kan være gjenstandsbasert, men like gjerne ta form av handlinger, hendelser og situasjoner. Kunstfeltet karakteriseres også av den sentrale rollen diskusjon og kunnskapsproduksjon spiller, både som egen kunstpraksis, men også i form av seminarer, og publikasjoner.

Flere forhold taler for at planen ikke avgrenses til kun det visuelle kunstfeltet. Ikke minst gjelder dette byrådets ambisjoner, som ikke skiller på ulike kunstformer. Videre er behovet for produksjons- og formidlingslokaler ikke begrenset til det visuelle feltet, og kommunens virkemidler retter seg mot hele spekteret innenfor kunstfeltet. Stipendordningene gjelder for alle kunstformer, og kunstnere, kulturaktører, organisasjoner, institusjoner og virksomheter innenfor kunst- og kulturfeltet kan søke om driftstilskudd. Kommunens egne produksjonslokaler kan brukes til produksjon av billedkunst, videokunst, tredimensjonale kunstformer, musikk, dans, brukskunst, kunsthåndverk og drama.

Med Oslo kommunes eksisterende virkemiddelapparat som utgangspunkt, vil et mål med planen være å finne løsninger som kan møte behovene i større grad enn i dag. Eventuelle endringer i virkemiddelapparatet kan komme flere felt til gode, for eksempel i form av flere produksjonslokaler. Planen vil samtidig *vektlegge* det visuelle kunstfeltet både på mål- og tiltaksnivå, ettersom planen dokumenterer et omfattende behov for tiltak for denne kunstnergruppen.

Kunstens kretsløp består av produksjon, distribusjon, formidling, resepsjon (kunstkritikk og fagdiskurs) og forvaltning. Disse leddene står i et gjensidig avhengighetsforhold til hverandre.

Kunsten må videre sikres en *kulturell infrastruktur* å virke innenfor. Byrådet la i juni 2018 fram forslag til ny kommuneplan. Her understrekes viktigheten av kulturformål i byutviklingen. Ifølge planen skal det sikres arealer til kultur og allmenntilrettelegging i alle utviklingsområder. Den juridisk bindende arealdelen til Kommuneplanen 2015, som fortsatt er gjeldende, fastslår at kulturell infrastruktur skal vurderes og sikres i utviklingsområder,

samt større boligområder med krav til reguleringsplan, før utbygging kan skje. Den kulturelle infrastrukturen består av tre ulike, men gjensidig påvirkende deler:

Fysisk infrastruktur: Arenaer, bygg og lokaler som brukes alene eller i tilknytning til andre formål, for å formidle, produsere eller på andre måter å arbeide med dans, musikk, billedkunst og øvrige former for kunstneriske uttrykk. Eksempler på produksjonslokaler er teaterverksteder, atelierer, øvingslokaler for musikk og dansestudioer. Eksempler på formidlingslokaler er bibliotek, kulturstasjoner, gallerier, konsertscener, teatre og fritidsklubber. Bygg og lokaler som huser interesseorganisasjoner regnes også som en del av den fysiske infrastrukturen.

Digital infrastruktur: Digitale programmer og systemer som muliggjør produksjon, formidling og utadrettet profilering av kunst.

Immateriell infrastruktur: Plattformen, modeller og fora for samarbeid, kritikk, forskning og andre former for fagutvikling, eksempelvis tverrfaglige arbeidsgrupper for kunst og byutvikling, seminarer og fagsymposier.

Kunstplanen vil omfatte tiltak knyttet til samtlige former for kulturell infrastruktur.

Innspill fra kunstfeltet

Kunstfeltet har tatt til orde for en helhetlig plan for kunst og etterlyst en politikk for en aktiv kunstscene. Innspill fra feltet har vært helt sentrale for arbeidet med planen. I den innledende fasen ble det i november 2017 avholdt et dialogmøte med inviterte deltakere. Her deltok representanter fra 12 ulike aktører og organisasjoner innenfor det visuelle feltet. Videre ble det avholdt et åpent innspillmøte i februar 2018, som også ble strømmet. Her deltok ca. 150 personer, hvorav det totalt kom 38 muntlige innspill fra scenen og salen. Byrådet inviterte i tillegg alle som ønsket til å komme med skriftlige innspill, og har mottatt 41 innspill. De sentrale rådene har også vært invitert til innspillmøte. Et sammendrag av innspillene følger som vedlegg 1.

Kommunens eksisterende tilbud og ordninger

I det følgende gis en kort redegjørelse for kommunens viktigste satsninger og tiltak på kunstfeltet.

Oslo kommunes kunstsamlinger

Oslo kommune har en rekke kunstsamlinger. Munchmuseet har siden 2010 vært en egen etat i Oslo kommune og forvalter Munchsamlingen, Stenersensamlingen og Amaldus Nielsens og Ludvig Orning Ravensbergs malerisamling for kommunen. Munchsamlingen består av mer enn halvparten av Munchs malerier og de aller fleste av hans grafiske motiver. Vigelandmuseet er en del av Kulturetaten og forvalter arven etter Gustav Vigeland (1869-1943). Vigelandsparken er verdens største skulpturpark utført av én enkelt kunstner, med mer enn 200 skulpturer. Kulturetaten har også det overordnede ansvaret for all kunst i Oslo kommune utenfor kommunens museer - en samling som består av ca. 19 000 verk. For mer utfyllende informasjon om Oslo kommunes kunstsamlinger, se vedlegg 2.

Kunstordningen

Oslo bystyre vedtok i 2011 sak 308 *Oslo kommunes strategi for det visuelle kunstfeltet*, der et av hovedtiltakene var omlegging av Oslo kommunes kunstordning. Nye regler for disponering av midler avsatt til Oslo kommunes kunstordning trådte i kraft 1. januar 2013. Kunstordningen har følgende formål:

Kunstordningen skal arbeide for at profesjonell samtidskunst preger og forbedrer Oslo kommunes offentlige bygg og uterom til glede for et allment publikum. Gjennom innkjøp av ferdigprodusert kunst, kunstproduksjon, kunstforvaltning og kunstformidling skal ordningen stimulere til økt interesse for kunst som beriker, engasjerer, skaper refleksjon og bidrar til nye arenaer for kunstopplevelse og samhandling samt sikrer barn og unge tilgang til kunst av høy kvalitet.

Gjennom omleggingen av kunstordningen har investeringene blitt fristilt fra spesifikke byggeprosjekter. I dag settes 0,5 prosent av kommunens totale investeringsbudsjett av til kunstproduksjon i kommunale bygg og uterom. Inntil 15 prosent av den årlige avsetningen kan ifølge regelverket benyttes til administrasjon av ordningen, og til vedlikehold av kunst som ikke inngår i museumssamlingene. Midlene avsettes årlig i budsjettet og inngår i økonomiplanperioden. Dette innebærer en langsiktighet og fleksibilitet som har gjort det enklere å plassere kunsten der det er størst behov for den, for eksempel i byutviklingssammenheng.

Avsetning og prosjekter

I 2018 er avsetningen til kunstordningen 52 millioner kroner. Hoveddelen går til kunstproduksjon gjennom honorarer til kunstnere for kunstprosjekter og konsulentoppdrag, og til innkjøp av kunstneres arbeider. Kunstordningen får tidvis også tilført midler til kunstprosjekter fra andre kilder.

Siden den nye ordningen ble innført, har Oslo kommune gjennomført 93 kunstprosjekter, hvorav 22 temporære. En av strategiene for den nye kunstordningen har i tillegg vært å initiere, igangsette og finansiere en kunstbiennale, Oslobiennalen. Åpning av den første biennalen vil finne sted i mai 2019. Avsetningen til kunstordningen siden 2013 følger i vedlegg 3.

Innkjøp

Til sammen 24 mill. kroner har blitt avsatt til innkjøp siden ordningen ble opprettet i 2013. Her inngår også kunstavgiften til Bildende Kunstneres Hjelpesfond (BKH). Det er kjøpt inn over 230 kunstverk fra et hundretalls ulike kunstnere. Innkjøpene representerer en rekke teknikker og formater fra både unge og etablerte, eldre kunstnere. Avsetningen til innkjøp siden 2013 følger i vedlegg 3.

Kunstordningen er et svært viktig virkemiddel for å synliggjøre den visuelle kunsten i byens offentlige rom, og gir også arbeidsinntekter for kunstnere. Kommunen har gjennom ordningen og over mange år opparbeidet en betydelig kunstsamling. Telemarksforskning har nylig gjennomført en evaluering av ordningen som konkluderer med at kunstordningen som sådan fungerer meget godt, at ordningen har et godt omdømme og at det er gjennomført en rekke vellykkede enkeltprosjekter (Haugsevje m.fl. 2017). Evalueringen har ikke vurdert endringer i avsetningen, men generelt har omleggingen av finansieringen til 0,5 prosent av kommunens samlede investeringsbudsjett, vist seg veldig vellykket. En utfordring som Telemarksforskning påpeker, er at formidlingen knyttet til de enkelte kunstverkene og kunstprosjektene er mangelfull.

Formidling

Formidling av og informasjon om kunstsamlingene er et viktig satsingsområde for Oslo kommune. Utstillingen «Det felles eide» ble vist på Kunstnerens Hus i mars-april 2018, og åpnet kommunens samling opp for et nytt og bredere publikum. En utstillingsguide og en bok med litterære tekster ble utgitt i forbindelse med utstillingen. Det arbeides også med et eMuseum – en digital samlingspresentasjon som skal gjøre kunstsamlingen tilgjengelig for et bredt publikum – og et eget nettsted for Oslo kommunes kunstsamling.

Oslobiennalen er del av Oslo kommunes kunstordning og vedtatt av Kunstordningens styre. Første utgave av Oslobiennalen åpner i mai 2019. Gjennomføringen av Oslobiennalen skal utgjøre et viktig bidrag i profileringen av Oslos kunst- og kulturfelt. Biennalen har mål om å nå et stort og bredt publikum og bidra til en nyskapende og mer aktiv formidling av kunstordningen og kunsten som finnes i byens offentlige rom og bygninger. Dette kan skje gjennom initiering og gjennomføring av nye kunstverk, samt presentasjonsformer som åpner for ny forståelse av allerede eksisterende verk. På denne måten søker biennalen å løfte frem kommunens løpende investeringer på kunstfeltet for et lokalt, nasjonalt og internasjonalt publikum. Gjennomføringen av biennalen vil videre kunne skaffe ny innsikt i, og utvikle kunnskap om, kunst i offentlige rom på måter som kan komme hele Oslo kommunes Kunstordning til gode, spesielt med tanke på at den vedtatte strategien som sier at: *Kunstordningen skal iverksette permanente og temporære kunstprosjekter i Oslos offentlige rom.* Den løpende kunnskapsutvekslingen vil fungere på mange nivåer mellom samarbeidspartnere og de involverte institusjonene som bidrar. Oslo vil gjennom biennalen kunne ta en ledende rolle på området kunst i offentlige rom.

Tilskuddsordningene

Oslo kommune har en rekke tilskuddsordninger som skal tilrettelegge for et mangfoldig kunst- og kulturtilbud i byen: løpende tilskudd til kunst- og kulturtiltak, innovasjonsordningen, driftstilskudd og kulturhusmidler. Gjennom ordningene gis det støtte til det visuelle kunstfeltet, musikk, scenekunst, dans og film. Ordningene har derfor stor betydning for hele kulturfeltet i Oslo.

Oslo kommune ga i 2018 tilskudd og avsetninger til profesjonell kunst- og kulturvirksomhet på om lag 238,5 millioner kroner. I dette inngår driftsstøtte, avsetninger til diverse tilskuddsordninger og stipender, priser mv. Fra den løpende tilskuddsordningen gis det eksempelvis støtte til formidling av kunst (utstillinger, konserter, forestillinger mm). Kulturhusmidlene finansieres gjennom nasjonale spillemidler fra Norsk Tipping. Tildelingen fra Kulturdepartementet har imidlertid sunket årlig siden 2013 – fra 11,7 mill. kroner til 4,9 mill. i 2018. For 2018 bevilget bystyret 5,6 mill. i revidert budsjett for å kompensere manglende spillemidler fra staten.

Driftstilskuddsordningen er den største ordningen med en tildelingsramme på 206,7 mill. i 2018 (inkludert tilskudd til Oslo Nye Teater), som blant annet går til drift av ulike visningssteder. Ser man på fordelingen for ulike kunstfelt, var andelen til musikk på 14,9 prosent, scenekunst 52,6 prosent og visuell kunst 3,9 prosent. Av disse tre kunstfeltene er andelen til visuell kunst dermed den klart laveste.

Det pågår en gjennomgang av kommunens tilskuddsordninger for kunst og kultur, som vil behandles i egen byrådssak. For kunstplanens formål er det viktig å påpeke at kunstfeltet har uttrykt et klart ønske om driftstilskudd til kunstnerdrevne produksjons- og visningsrom. For kunstfeltet er driftstilskuddene sentrale for å tilrettelegge og stimulere til videreutvikling, og for at nye kulturaktører kan satse på nye tiltak. Driftsstøtte oppfattes å gi større forutsigbarhet og et mer langsiktig fokus enn de øvrige tilskuddsordningene. Det finnes enkelte eksempler på produksjonsfelleskap som får driftstilskudd i dag, men innenfor nåværende rammer og med en stadig økende søknadsmengde, er det utfordrende å finne rom til alle. Mange nye søkere rapporterer at det er vanskelig å komme inn i ordningen.

For en nærmere beskrivelse av de ulike ordningene, samt oversikt over søknader og tildelinger (sist oppdatert for 2017), se vedlegg 4.

Stipendordningene

Oslo kommune har per i dag seks ulike stipendordninger: diversestipend, etableringsstipend, stipend til unge kunstnertalenter, stipend til internasjonal kunstnerutveksling,

kulturprofilstipend og Munch- og Vigelandstipendet. Gjennom direkte tilskudd til *kunstproduksjon* for enkeltkunstnere, bidrar ordningen til stimulering og utvikling av det frie kunstfeltet. Stipendordningen har vært en prioritert satsning i kommunen, og den totale tildelingsrammen ble besluttet utvidet fra 1,6 mill. i 2017 til 2,2 mill. i 2018.

De seks ulike stipendordningene har sterkt varierende søkertall. Både kulturprofilstipend, stipend til unge kunstnertalenter og stipend til internasjonal kunstnerutveksling har lave søkertall, mens antallet søkere til diversestipend og etableringsstipend er høyt. Dette kan tyde på at enkelte stipendtyper er lite kjent, og at det er behov for evaluering av stipendordningen med tanke på forenkling og reduksjon av antall stipendtyper. En annen faktor er sammensetningen av stipendutvalget. Utvalget er i dag dominert av representanter for store kulturinstitusjoner, mens det frie kunstfeltet i liten grad er representert.

Det visuelle kunstfeltet har i lengre tid vært sterkt dominerende når det gjelder andel søknader til stipendordningen. I 2017 kom 55 prosent av stipendsøknadene fra det visuelle kunstfeltet. Kommunen har tatt grep for å bedre kjennskapet til stipendordningen hos kunstnere innenfor andre kunstfelt. Det er også et mål å formidle tydeligere til feltet at stipendene kan brukes til frikjøp av arbeidstid anvendt til kunstproduksjon. Erfaring viser at mange av søkerne ikke legger inn sin egen arbeidstid i budsjettene.

For oversikt over søknader og tildeling for de ulike stipendordningene (sist oppdatert for 2017), se vedlegg 4.

Kommunens produksjons- og øvingslokaler

Byrådssak 78/06 *Kultureiendommer – prinsipper og retningslinjer for tildeling av lokaler og beregning av husleie* utgjør grunnlaget for regulering av kommunens subsidiering og tildeling av arbeidslokaler til kunstnere. Formålet er å legge til rette for at Oslos kunstnere gis gode arbeids- og rammevilkår, og regelverket skal sikre forutsigbarhet og likebehandling av kunstnere. Eksempler på atelierfellesskap i kommunens eie som forvaltes av Kulturetaten, er Frysja, Tøyen Trafo, Olaf Ryes plass og Kirkeristen. Også andre kommunale etater, foretak og bydeler tilrettelegger for byens kunst- og kulturliv gjennom tilgjengeliggjøring av kommunal eiendomsmasse. Ett eksempel er Maridalsveien 3 som forvaltes av EBY, og som blant annet leies ut til atelierer og formidlingsrom for kunst.

De permanente, subsidierte arbeidslokalene i Kulturetatens portefølje utgjorde ved utgangen av 2017 223 atelierer med 274 brukere (Oslo kommune v/Kulturetaten 2018), eller totalt nærmere 21 000 kvadratmeter. Atelierene leies ut til svært reduserte priser, og kunstnerne betaler i snitt 305 kr per kvm i husleie per år. Ved en beregning av estimert markedsleie på 1200 kr per kvm per år, utgjør dette til sammen subsidier på omtrent 19 millioner kroner årlig. I tillegg er det i 2018 etablert nye, midlertidige produksjonslokaler i Kavalerikasernen i Myntgata 2 og Ila pensjonat med til sammen 154 nye atelierer, som har gitt en økning i antall atelierer i Kulturetatens portefølje på ca. 60 prosent. Totalt er arealene nå på ca. 26 400 kvm. I tillegg disponerer Oslobiennalen 5 gjesteatelierer i Myntgata for kunstnere som arbeider med prosjekter for biennalen. Både for kommunen og kunstnerne er det en fordel rent økonomisk at lokaler som står tomme, for eksempel i påvente av rehabilitering eller ombygging til andre formål, kan benyttes midlertidig som produksjonslokaler.

Hoveddelen av kommunens produksjons- og øvingslokaler ligger i Kulturetatens eiendomsportefølje. Ulike kunstfelt har ulike behov, og Oslo kommune søker å tilpasse sine lokaler til kunstnerne som skal bruke dem. For scenekunstfeltet er Tøyen Trafo den største kommunale arenaen, med tre saler som leies ut gjennom Oslo teatersenter. Øvingshotellet, med 49 utstyrte øvingsrom som leies på timebasis, er kommunens største bidrag til byens musikkproduksjon. I tillegg har Kulturetaten fem kunstnerboliger, tre fellesverksteder og syv visningssteder for kunst i sin eiendomsportefølje.

En generell utfordring med kommunens subsidierte lokaler er at disse ligger i bevaringsverdige bygninger som er svært ressurskrevende å drifte, vedlikeholde og utvikle. Det eksisterer et betydelig vedlikeholdsetterslep på store deler av bygningsmassen. På grunn av bygningsmassens kulturminnestatus tar prosessene for å klargjøre lokalene lang tid, og lokalene blir i enkelte tilfeller stående tomme i lengre perioder.

For Grünerløkka lufthavn i Toftes gate 69, som blant annet rommer et stort antall atelierer, øvingslokaler for musikk, konsertarena og galleri, er det bevilget midler til og igangsatt arbeid med rehabilitering. Kommunen legger til rette for erstatningslokaler i Grünerløkka sykehjem mens arbeidet pågår, og byrådet har i budsjettforslaget for 2019 avsatt midler til drift av erstatningslokalene. Videre er det foreslått økte investeringsmidler knyttet til uforutsette utfordringer med grunnforholdene på eiendommen. For 2018 er det avsatt midler blant annet til tilstandsvurderinger for Kirkeristen, samt Lokomotivverkstedet i Bispegata 16.

Ved tildelingen gjennom atelierordningen i 2018, ble til sammen 173 rom tildelt på bakgrunn av innsendte søknader. Det kom inn 389 søknader, og ca. 44 prosent av søkerne kunne dermed tilbys nye arbeidslokaler. Her bør det presiseres at 2018 hadde en høy tildelingsgrad som resultat av atelierene på Ila og i Myntgata. Til sammenligning var tildelingsgraden i 2016 på 5 prosent. Ifølge mange aktører fra feltet oppleves søknadsprosessen generelt som for tidkrevende, og sannsynligheten for å få søknaden innvilget som for liten, til at de velger å søke. Antall kunstnere som trenger atelierer antas følgelig å være høyere enn søknadstallene fra ordningen tilsier, og mange kunstnere må leie arbeidslokaler på det private markedet der prisene er betraktelig høyere.

Utfyllende informasjon om atelierenes beliggenhet, utlysninger og bruk av kultureiendommene finnes på www.kultureiendommer.no. For en oversikt over atelierer i Kulturretats portefølje, se vedlegg 5.

Fribyordningen og SafeMUSE

Siden 2001 har Oslo vært friby og vertskap for forfulgte forfattere. Fribyordningen er knyttet til den internasjonale organisasjonen International Cities of Refuge Network (ICORN), som administrerer ordningen. Kommunens rolle er koordinerende, og i Oslo er det Deichman bibliotek som følger opp forfatteren og mottar rammetilskudd fra kommunen for arbeidet. I tillegg mottar kommunen et tilskudd fra Norsk PEN på kr 100 000. Oslo kommune har forpliktet seg til å ta imot én forfatter per år, som hver er i ordningen i to år. Fribyforfatteren er kvoteflyktning og bosettes i en bydel. Norsk PEN har innstillingsrett overfor UDI med hensyn til hvilken forfatter som inviteres. De siste årene har også filmskapere, bloggere, billedkunstnere og musikere blitt innlemmet i ordningen. Dette er i tråd med ICORNs program for perioden 2014-18, som søker å utvide ordningen til også å gjelde andre kunstnergrupper. Imidlertid er det få søkere som ikke er forfattere.

SafeMUSE sitt fremste formål er å skape arbeidsmuligheter for forfulgte og truede kunstnere, i første rekke på musikkområdet. SafeMUSE legger til rette for at forfulgte musikere og musikkskapere kan få korte opphold i trygge omgivelser i såkalte *Safe Residencies*. Per i dag er Oslo kommune ikke medlem av SafeMUSE.

I vedlegg 6 gis en kort redegjørelse for andre tiltak på feltet i regi av Oslo kommune.

Situasjonsbeskrivelse

Befolkningsvekst og storbyutfordringer

Oslo er Norges hovedstad og største by, og vokser stadig. Per 1. januar 2018 hadde Oslo 673 469 innbyggere. Gitt forutsetningene i Oslo kommunes befolkningsframskriving i 2018, forventes det ifølge mellomalternativet en befolkning på om lag 833 000 i 2040. Den kraftige

befolkningsveksten har medført knapphet på eiendom og dertil økt konkurranse om hovedstadens arealer. Ifølge tall fra SSB har boligprisene økt med 219,8 prosent fra 2000 til 2017. Et stort press på eiendomsmassen i hovedstaden har også drevet leieprisene oppover. For å kunne utvide og styrke kommunens tjenester i årene som kommer, ønsker byrådet en sterkere styring av byutviklingen og en tydeligere rolle som premissleverandør for utformingen og planleggingen av Oslo. Forslaget til ny kommuneplan vektlegger betydningen av kulturformål i byutviklingen.

Storbyens tetthet og mangfold åpner imidlertid også for samhandling og meningsbrytning på tvers av grupper og samfunnslag. Storbyen skaper gunstige samlokaliserings- og stordriftsfordeler for næringslivet i form av større markeder, flere leverandører og et større tjeneste- og infrastrukturtilbud. For å styrke Oslo som en unik og vital kunstby i årene som kommer, må hensynene til en mangfoldig offentlighet, markedsinteresser og økonomi balanseres slik at kulturfeltets ulike aktører og virksomheter ivaretas på en hensiktsmessig måte.

Samspeillet mellom statlige, kommunale, private og ikke-kommersielle kunstaktører

Oslo er vertskommune for svært mange ulike institusjoner og visningsrom tilknyttet kunstfeltet. Avhengig av driftsmodell, kan institusjonene som formidler visuell kunst deles inn i fem kategorier:

1. Statlige og kommunale formidlingsinstitusjoner (Nasjonalmuseet, Munchmuseet, Vigelandsmuseet/-anlegget etc.) som finansieres over offentlige budsjetter
2. Privateide museer som finansieres av en stiftelse/billettinntekter (Astrup Fearnley)
3. Kommersielle gallerier (Galleri K, Galleri Riis, Galleri Brandstrup etc.) som finansieres gjennom salg av kunstverk
4. Ikke-kommersielle institusjoner (Kunsthall Oslo, UKS, Fotogalleriet etc.) som hovedsakelig finansieres av en kombinasjon av offentlige og private støttemidler, fond og prosjektmidler
5. Kunstnerdrevne visningsrom (Melk, NoPlace, Diorama, Schloss etc.) som hovedsakelig finansieres gjennom offentlige prosjektmidler og dugnad

Flere institusjoner tilbyr utdanning innen kunstfagene, som Kunsthøgskolen i Oslo, OsloMet (kunst og design) og Universitetet i Oslo (kunsthistorie).

Gjennom Kunstordningen og kunstsamlingene antar Oslo kommune rollen som oppdragsgiver, kunstsamler og samlingsforvalter. I samspill med andre offentlige instanser som Kunst i offentlige rom (KORO), og private aktører som Bjørvika Utvikling, tar kommunen del i byutviklingen og det offentlige ordskiftet om kunstens posisjon og funksjon i offentlige bygg og uterom. Munchmuseet deltar for eksempel aktivt i utviklingen av Bjørvika gjennom deltakelse i Bjørvikaforeningen. Museet har også et utstrakt samarbeid med norske og utenlandske sponsorer og kulturinstitusjoner, som både gir store inntekter og bidrar til at museet blir kjent for et større nasjonalt og internasjonalt publikum. Munchmuseet har også inngått samarbeid med OSL der det nå vises Munch-verk. Et annet eksempel på samarbeid mellom kommunen, kunstfeltet og private aktører, er etableringen av skulpturparken Ekebergparken.

Den nære dialogen mellom de ulike aktørene, fra kunstnere, kulturprodusenter og formidlere, til små og store institusjoner, har vært helt sentral for Oslos mangfoldige kunstscene. De mellomstore institusjonene har fungert som visningsrom og springbrett for kunstneriske uttrykk og spesifikke kunstnerskap, som senere har blitt plukket opp av sentrale museer og kommersielle gallerier.

Etableringen av kunstnerstyrte visningsrom har vært spesielt viktig for kunstfeltet i Oslo, og gitt kunstnerne mulighet til å eksperimentere og videreutvikle nye praksiser innen formidling og kunstproduksjon. Kunstnerforbundet, som ble opprettet som aksjeselskap i 1910 på initiativ fra en gruppe kunstnere, er et eksempel på en institusjon som har vokst frem av kunstfeltet selv. I Oslo finnes det i dag en rekke visningsrom med varierende driftsmodeller, som alle har det til felles at de er etablert av enkeltkunstnere eller grupper av kunstnere. Flere av kunstnerorganisasjonene har også etablert visningsrom, og fagorganisasjonene er viktige talerør for kunstnerens betydning i by- og samfunnsutviklingen. Flatø (2017:26) påpeker at mellomsjiktet i kunstbyen Oslo skaper en institusjonell pluralisme: «De gir simpelthen kunstnere, kuratorer, formidlere og kulturledere flere steder å gå og jobbe. Det øker sjansen for at nye ideer og praksiser kan oppstå».

Oslo er en kunstby for hele landet. En rekke institusjoner i Oslo er finansiert av staten og har åpenbart et nasjonalt oppdrag. Oslo kommune har på sin side ansvaret, også økonomisk, for viktige kulturinstitusjoner som Munchmuseet (inkl. Stenersensamlingen), Vigelandsanlegget, Popsenteret og Oslo Nye Teater. Dette er institusjoner med et riks- og til dels verdensomfattende publikum. I tillegg til den lokalt spesifikke rollen disse aktørene spiller i Oslo, har de et program og en publikumsappell som strekker seg ut over kommunens grenser. Den økonomiske ansvarfordelingen mellom staten og Oslo kommune bygger til dels på eldre avtaler som i liten grad har vært gjenstand for vurdering de senere år.

Edvard Munch er en av Norges mest anerkjente kunstnere med et kunstnerskap av tung nasjonal verdi. Hans kunst er også høyt ansett internasjonalt og utgjør en sterk merkevare for Norge. Munchmuseets samlinger er et av Norges viktigste bidrag til verdens kulturarv, med de forpliktelser og muligheter dette representerer. I forvaltningen av Edvard Munchs kunstnerskap ligger det derfor et helt sentralt nasjonalt og internasjonalt oppdrag. Dette oppdraget forsterkes ytterligere når Munchmuseet flytter til nye lokaler i Bjørvika og museet løftes til et nasjonalt og internasjonalt framtrekkende museum. Det er behov for en nærmere vurdering av ansvarsfordelingen mellom statlig og regionalt/lokalt nivå på kulturfeltet. Dette gjelder særlig finansieringen av Munchmuseet, i lys av museets nasjonale og internasjonale oppdrag.

Den internasjonale kunstbyen

Oslo er en åpen og internasjonal by som skal gi rom for kreativitet og verdiskaping (Oslo kommune 2010). I løpet av de siste ti årene er det gjennomført en betydelig investering i kulturbygg i Oslo. Dette gjelder både statlige og kommunale prosjekter som henholdsvis Den Norske Opera & Ballett og Nasjonalmuseet, og nytt Munchmuseum og hovedbibliotek i Bjørvika. Private aktører har også bidratt i form av blant annet nytt Astrup Fearnley Museum og Ekebergparken skulpturpark. Denne langsiktige investeringen, der kulturformidling har fått en sentral rolle i byutviklingen, har gitt Oslo økt internasjonal oppmerksomhet som kunst- og kulturby (Oslo Business Region 2018). Dette gjenspeiles i en økende grad av positiv omtale av Oslo som reislivsdestinasjon i internasjonal presse, og økt turisme knyttet til byens kulturtilbud.

Den internasjonale oppmerksomheten Oslo har fått de siste årene må også tilskrives de mindre institusjonene og kunstnerdrevne visningsrommene (Maraz m.fl. 2017). De kunstnerdrevne visningsrommene har sammen med flere av de små og mellomstore institusjonene, eksempelvis Oslo kunstforening, Kunsthall Oslo og Unge Kunstneres Forbund (UKS), evnet å skape en kunstscene som har vakt oppsikt også utenfor landets grenser. En artikkel i *Frieze* oppsummerer eksempelvis Oslos kunstscene slik: «But public institutions and publicly funded independent spaces are where the real action takes place» (Farago og Hoegsberg 2013).

Oslo er vertskap for museer og gallerier som viser kunst på internasjonalt nivå. Mange av disse arbeider aktivt med internasjonal profilering og samarbeid som er verdifull for Oslo. Dette skjer både gjennom internasjonal promotering av enkeltkunstnere, utstillinger og gjennom inn- og utlån. Eksempelvis har Munchmuseet utstrakt internasjonal aktivitet gjennom samarbeid med sentrale internasjonale visningssteder om utstillinger av Munchs kunst, samt innlån av utstillinger. «Mellom klokken og sengen» ble vist for et stort publikum ved SFMOMA San Francisco og The Met i New York i 2017. Samarbeidet med Van Gogh Museum i Amsterdam om «Van Gogh + Munch» i 2015, resulterte i en av de mest besøkte utstillingene ved museet på Tøyen noensinne, samtidig som utstillingen også var blant de mest besøkte ved Van Gogh-museet som årlig har 1-2 mill. besøkende. Munchmuseet deltar også i ulike internasjonale nettverk og samarbeid med andre museer.

Oslos enkeltkunstnere har gjerne både utdanning og arbeidserfaring fra utlandet, og er i likhet med institusjonene ofte deler av internasjonale nettverk og samarbeid. Oslo huser også flere kunstfaglige utdanningsinstitusjoner, blant dem Kunsthøgskolen i Oslo, som er vertskap for utenlandske studenter og forelesere. Gjennom internasjonale samarbeidsavtaler gis også norske kunststudenter mulighet til å studere ved læresteder i utlandet. Over Oslo kommunes stipendordning til kunst- og kulturformål gis egne stipend som skal bidra til å øke den internasjonale kulturutvekslingen, og støtte opp om Oslo kommunes internasjonale strategier. Også Oslo kommunes kunstordning engasjerer internasjonale kunstnere.

I de kommende årene skal Oslo og Oslos kunstscene være vertskap for flere internasjonale satsinger på kunstfeltet. Fra 2018 er Oslo medlem av World Cities Culture Forum, som er et internasjonalt nettverk for byer som aktivt satser på kultur. Oslo kommune oppretter Oslobiennalen med oppstart i 2019, som både er en lokalt og internasjonalt innrettet kunstbiennale for kunst i det offentlige rom. Biennalen vil tiltrekke seg krefter og oppmerksomhet fra utlandet, samtidig som den eksporterer lokal kunnskap og erfaring ut over landegrensene. Dette vil styrke kunstfeltet i Oslo og bidra til å synliggjøre Oslo som kunstby lokalt, nasjonalt og internasjonalt.

Norge er valgt ut som gjesteland på bokmessen i Frankfurt i 2019. Som en av fire hovedsponsorer av den norske satsingen, vil kommunen promotere Oslo som kunst- og kulturby under arrangementet. Munchmuseet vil også være representert og er selvstendig samarbeidspartner med messen. Munchmuseet vil i 2019 vise Munch-utstillinger i store internasjonale byer som Tokyo, London, Düsseldorf, Moskva og Beijing. Samme år avholdes Vigelandjubileet, som markerer at det er 150 år siden Gustav Vigeland ble født. Vigelandsparken er en av Norges største turistattraksjoner, og jubileet vil være rettet mot både et norsk og internasjonalt publikum. Oslo kommune vil være representert når Norge er hovedland under den internasjonale filmfestivalen Berlinale i 2019. Åpningen av nye Munchmuseet og Nasjonalmuseet i 2020 forventes å trekke et stort internasjonalt publikum til byen, og gir helt nye muligheter også med hensyn til å vise attraktive internasjonale utstillinger. Oslo kommune deltar også på kulturfeltet i Eurocities, og har gitt tilskudd til et forprosjekt der Oslo vurderes som europeisk vertsby for Art Basel Cities, et prosjekt tilknyttet den sveitsiske kunstmessen Art Basel.

Hvem er publikum, og hvordan kan vi nå alle med Oslos kunst

SSBs kulturbruksundersøkelser viser at kulturbruk blant annet henger sammen med hvor i landet du bor. Andelen som går på konserter, ballett/dans, opera, kunstutstilling og teater/musikal/revy er høyest i byene og lavest blant de som bor i spredtbygde strøk (Vaage 2018). I Oslo/Akershus oppgir 16 prosent (alder 9-79) at de har vært på opera, 20 prosent at de har vært på ballett/danseforestilling, 60 prosent at de har vært på konsert, 46 prosent at de har vært på utstilling (billedkunst/kunsthåndverk) og 53 prosent at de har vært på teater/musikal/revy i løpet av de siste 12 mnd. i 2016. For ballett/dans, opera og kunstutstilling er andelen betydelig høyere enn øvrige landsdeler (Vaage 2017). Det er en

bred og positiv oppslutning om, og tilfredshet med, Oslos kunst- og kulturtilbud blant byens innbyggere (Oslo Business Region 2018).

En undersøkelse av barn og unges kulturbruk i Oslo (0-20 år) viser at den største delen av kulturbruken finner sted på fritiden, men også mye i offentlig regi. Tid, penger, interesse, tilpasning til målgruppen og det å kunne gå sammen med noen (sosialt aspekt) er viktige motivasjonsfaktorer. Av de spurte oppgir 45 prosent at de har vært på kunstutstilling eller galleri i løpet av det siste året, mens 36 prosent aldri har benyttet seg av dette tilbudet. For teater oppgir 23 prosent at de aldri vært på en forestilling, for konsert 37 prosent, og for dans er tallet 50 prosent. Det er signifikant flere som bor i øst enn i vest som oppgir at de aldri har vært på bl.a. konsert, opera, kunstutstilling eller museum. Forskerne konkluderer likevel med at undersøkelsen viser relativt små sosiale forskjeller i kulturbruken (Clausen og Handeland 2017).

Det er et klart mål at kunsten skal være tilgjengelig for både barn, unge, voksne og eldre uansett bakgrunn og bosted i byen, og for tilreisende og turister fra utlandet og andre deler av Norge. Dette innebærer at kunsten må finnes der folk bor og ferdes i hele byen, noe Oslo kommunes kunstordning i stor grad bidrar til gjennom plassering av kunst i offentlige bygg og uterom. Den kulturelle skolesekken og Den kulturelle spaserstokken er andre sentrale tiltak for å nå henholdsvis barn og unge, og eldre. Alle kommunens museer har gratis inngang for barnehager og skoleklasser. Oslo kommune har imidlertid ikke til nå hatt en egen ordning for kunstformidling rettet mot barn i barnehage. Kulturrådets utviklingsprosjekt Kunstløftet, som pågikk i perioden 2008—2015, hadde som formål å styrke kvaliteten på kunstproduksjon for og kunstformidling til barn og unge. Noe av bakgrunnen for prosjektet var å stimulere til flere gode prosjekter for barn fra 0 til 6 år. Imidlertid var det kun 12 prosent av prosjektene som faktisk rettet seg mot de yngste barna (i evalueringen definert som 0 – 5 år). Dette tyder på et behov for særlige tiltak rettet mot denne målgruppen.

Vigelandsparken er ifølge VisitNorway en av Norges mest besøkte attraksjoner, med over en million besøkende per år. Munchmuseet har de siste årene hatt en svært positiv publikumsutvikling med ca. 180 000 besøkende i 2016 og 204 000 i 2017, herunder rundt 18-20 000 barn og unge. Når det nye museet åpner i 2020 er det forventet at besøkstallene vil øke betraktelig. Museet har også et variert tilbud til ulike grupper, med særlig vekt på barn og unge, og har blant annet egen formidling til hørselshemmede, og til blinde og svaksynte. Ny digital teknologi gir stadig nye muligheter for læring og opplevelser. Munchmuseet arbeider eksempelvis med å digitalisere sin samling og gjøre den tilgjengelig for et bredt publikum digitalt. Vigelandsparken kan du besøke virtuelt via deres nettsted. Oslo kommunes kunstsamling er hele byens eie, og det er et mål å gjøre samlingen bedre kjent for befolkningen ved å øke synligheten av verk ute i byrommet, blant annet gjennom digitale kart.

En faglig forankret kunstkritikk er viktig av pedagogiske og demokratiske årsaker, da den gjennom opplæring og formidling i det offentlige ordskiftet bidrar til å skape interesse for kunst og kultur blant brede lag av befolkningen. Kritikk bidrar til intern fagutvikling og ekstern formidling til et større publikum. Kunstkritikk er en utsatt sjanger, og Bergen kommune har for eksempel innført tiltak for å styrke kunst- og kulturkritikken. Fritt Ord og Kulturrådet gir også stipend til kunstkritikk.

Hvem er kunstnerne?

Oslos kunstnere kommer fra hele Norge og verden for øvrig, og har sin utdanning fra både norske og utenlandske utdanningsinstitusjoner. Ifølge tall fra Telemarksforsking, basert på medlemskap i de ti største kunstnerorganisasjonene i landet, bodde det 7600 kunstnere i Oslo i 2017. Dette utgjør 35 prosent av landets kunstnere. I kategoriene visuell kunst, musikk og scenekunst bodde det til sammen 6020 medlemsregistrerte kunstnere i Oslo i 2017. For en oversikt over antall medlemmer i de ti organisasjonene og andelen av disse som bor i Oslo, se vedlegg 7.

Visuelle kunstnere

Visuelle kunstnere deles som regel inn i billedkunstnere, kunsthåndverkere og kunstfotografer. Alle de tradisjonelle mediene, herunder maleri, tegning og skulptur, er representert i dagens kunstfelt. Andre viktige sjangre er grafikk, installasjon, tekstil, video, keramikk og performance. Samtidskunsten preges i stor grad av sjangeroverskridelser. Ifølge Telemarksforskning er tre fjerdedeler av visuelle kunstnere kvinner. 60 prosent har høyere kunstfaglig utdanning på mer enn 5 år (Heian m.fl. 2015, Skarstein 2015:33).

Scenekunstnere

Med scenekunstnere menes her skuespillere og dukkespillere, sceneinstruktører, scenografer, kostymedesignere og andre teatermedarbeidere, dansekunstnere og koreografer. Ifølge Telemarksforskning er de fleste scenekunstnere kvinner, med unntak av sceneinstruktører og filmkunstnere. 73 prosent av scenekunstnerne har høyere kunstfaglig utdanning på tre år eller mer (Heian m.fl. 2015, Skarstein 2015:45).

Musikere og komponister

Med musikere og komponister menes her musikere, sangere eller dirigenter innen klassisk, samtidsmusikk og jazz, komponister (innen klassisk, samtidsmusikk og jazz), populærkomponister og musikere og sangere innen populærmusikk. Ifølge Telemarksforskning er 71 prosent av musikere og komponister menn. Tre fjerdedeler av alle musikere har høyere kunstfaglig utdanning, men variasjonen mellom gruppene er stor. Særlig blant populærmusikere er det lav andel med slik utdanning (Heian m.fl. 2015, Skarstein 2015:53).

Arbeidsvilkår og lønn/inntjening innen sektoren

Kunstneres inntekt kan måles på ulike måter – enten som totalinntekt, ikke-kunstnerisk inntekt, kunstnerisk tilknyttet inntekt og kunstnerisk inntekt (Rambøl m.fl. 2017). *Kunstnerisk inntekt* sier noe om i hvilken grad kunstnerne har anledning til å leve som utøvende kunstnere. Slik inntekt kommer fra kunstnerisk arbeid, herunder skapende og utøvende virksomhet og annet kunstnerisk arbeid som forutsetter egenorganisert produksjon og formidling (Skarstein 2015:23).

Tabellen i vedlegg 7 viser utvikling i kunstnerisk inntekt fra 2006 til 2013 for hele landet. Tallene er hentet fra *Kunstnerundersøkelsen 2013*, som er den siste, omfattende undersøkelsen av kunstnerøkonomien i Norge (Heian m.fl. 2015:118). Ifølge undersøkelsen har det vært en realnedgang i kunstnerisk inntekt fra 2006 til 2013 for alle kunstnergruppene. Den fjerdedelen av alle kunstnere som har lavest kunstnerisk inntekt, tjente i 2013 kun 5000 kroner i året på virksomheten. En fjerdedel av de visuelle kunstnerne hadde en negativ inntekt på 7000 kroner eller mer, hvilket innebærer at de bruker mer penger på materialer og produksjonskostnader enn de mottar i kunstnerisk inntekt (Rambøl m.fl. 2017). Andelen kunstnerisk inntekt for det visuelle kunstfeltet sett under ett, sank fra 40 til 32 prosent i perioden 2006-2013.

Utstillingsvirksomhet for visuelle kunstnere finansieres hovedsakelig via søknadsbaserte ordninger, og ofte arbeider kunstnere uten betaling for utstillingsarbeid eller produksjonsutgifter. Som følge av Meld. St. 23 (2011– 2012) *Visuell kunst* og innspill fra kunstnerorganisasjoner, ble det i 2014 innført en prøveordning med utstillingshonorar (lønn for arbeidstid) til visuelle kunstnere ved utvalgte statsstøttede visningssteder (nå totalt 24). Formålet med den statlige prøveordningen er å sikre at kunstnere får inntekt fra utstillingsarbeidet, og ansvarliggjøre kunstinstitusjonene til å honorere kunstneres arbeid. Videre eksisterer det en utstillingsvederlagsavtale som også gjelder kun for statlige utstillingssteder. I et felles innspill til statsbudsjettet 2019 fra Norske Billedkunstnere (NBK), Norske Kunsthåndverkere (NK), Forbundet Frie Fotografer (FFF) og Samisk Kunstnerforbund, Sami Daiddačehpiid Searvi (SDS), vises det til en kartlegging av praksis for vederlagsutbetalinger blant utstillinger med statlig støtte i 2013 og 2014. Kartleggingen

viser at utstillingsvederlaget (kompensasjon for lån og fremvisning av verk) som utbetales kunstnerne, utgjør kun en tredjedel av det vederlaget skulle utgjort etter gjeldende avtale.

Den pågående kampanjen #utstillingsavtalen er et samarbeid mellom Norske Billedkunstnere, Forbundet Frie Fotografer og Norske Kunsthåndverkere. Kampanjens fremste mål er å få på plass en avtale som sikrer kunstnere honorar, vederlag og kompensasjon for produksjonsutgifter i forbindelse med utstillinger, også på kommune- og fylkesnivå. Kampanjen er et samarbeid mellom kunstnerne og utstillingsstedene for bl.a. økte bevilgninger til utstillingsstedene. Bergen kommune har for eksempel nylig igangsatt en egen tilskuddsordning for utstillingshonorar, i form av en forsterkningsordning.

Status for fysisk kulturell infrastruktur i Oslo

Ifølge *Atelierundersøkelsen*, publisert av Telemarksforskning i 2014, har de siste årenes byfornyelse, fortetting og eiendomsutvikling medført utfordrende betingelser for kulturproduksjon i sentrum. Rapporten er en kartlegging av ateliertilgangen i landets største byer og påpeker blant annet følgende:

- Av de største byene i Norge står Oslo og Stavanger frem som de med dårligst tilgang på atelierer.
- Den klart viktigste årsaken til at kunstnere ikke har tilgang på atelier, er at det er for dyrt. Oslo peker seg ut som den byen med høyest leiepris.
- Åtte av ti kunstnere som har atelier er leietakere, og over halvparten leier på det private markedet.
- Det er vanlig blant kunstnere å bytte atelier forholdsvis ofte. Den hyppigste årsaken til at kunstnere bytter atelier er at bygget skal renoveres

Ifølge undersøkelsen hadde 25 prosent av Oslos kunstnere begrenset eller ingen tilgang til atelier. I samme undersøkelse kommer det frem at 46 prosent av de som har atelier i Norge, oppgir at lokalet er for lite og at de mangler tilgang til produksjonsfasiliteter og nødvendig utstyr.

Flere bygninger som tidligere huset kunstnere har blitt revet eller rehabilitert til fordel for boliger, næringslokaler og større byutviklingsprosjekter. I *Mulighetsrom* (2017) fremkommer det at Oslo har mistet fire atelierfelleskap med til sammen 85 plasser siden *Atelierundersøkelsen* ble gjennomført: Cort Adelers gate 33, Rolf Hofmos gate 40, Youngs gate 6 og Grünerløkka kunsthall. Videre er det anslått at 11 private atelierfelleskap med til sammen 154 atelierplasser vil forsvinne innen 2020, der de største er Oslo prosjektrom med 37 plasser og Studio Ensjø med 25 plasser. To atelierfelleskap med til sammen 46 plasser står i fare for å bli lagt ned etter dette.

Deler av behovet som de nevnte nedleggelsene medfører, er midlertidig dekket opp av atelierfelleskapene i Myntgata 2 og Ila pensjonat som Oslo kommune har etablert i 2018. Et styrket tverretattlig samarbeid har sikret inngåelse av brukslånsavtaler for anleggene. Dette innebærer at Kulturetaten midlertidig overtar forvaltningsansvaret fra andre kommunale eiendomsbesittere - for Myntgata i 3-5 år, mens avtalen for Ila pensjonat foreløpig varer ut 2019. Kommunen ønsker også mer permanente løsninger, men ser denne typen avtaler som gode løsninger både for å aktivisere ubrukt bygningsmasse og for å tilgjengeliggjøre subsidierte lokaler til Oslos kunstnere. I forbindelse med den pågående rehabiliteringen av Grünerløkka lufthavn legger kommunen til rette for erstatningslokaler i Grünerløkka sykehjem, og byrådet har i budsjettforslaget for 2019 avsatt midler til drift av erstatningslokalene.

Med sine mange tomme industrilokaler utgjør Hovinbyen, potensielt sett, et svært viktig område i så måte. Basert på Byantikvarens kartlegging av bygningsmassen i området, har Kulturetaten utarbeidet en oversikt over bevaringsverdige eiendommer som egner seg godt til

kunst- og kulturformål. Gjennom et eget femårig prosjekt for Hovinbyen, søker Oslo kommune dessuten å inkludere kunstnerens fagkunnskap i områdeutviklingen.

Hvert år foretar Oslo kommune ved Kulturretaten en arealbehovskartlegging. Kartleggingen er en del av kommunens eiendomsstrategi for strategiske kjøp og effektiv utnyttelse av eksisterende eiendom, og skal sikre kommunal infrastruktur på kort og lang sikt i takt med befolkningsveksten. Den kommunale eiendomsstrategien er viktig for å belyse kulturfeltets arealbehov, sambruks- og samlokaliseringmuligheter.

Mulighetene til å se og oppleve kunst har trolig aldri vært så mange og ulike som de siste årene. For det visuelle kunstfeltet skyldes dette blant annet hovedstadens kunstnerdrevne visningsrom. Det er en stor tetthet av kunstnerdrevne visningsrom i byen. UKS påpeker imidlertid i sitt innspill til arealbehovskartleggingen 2017 at mange av lokalene til Oslos små og mellomstore institusjoner, samt kunstnerdrevne visningssteder, er mangelfulle. Dette gjelder særlig i tilknytning til funksjoner som kontor, lager og sosiale fellesrom. Når det gjelder arealmessig dekningsgrad blant små og store visningsrom, er dette i liten grad tallfestet. I sitt innspill har UKS anslått at 65 prosent av byens mellomstore institusjoner og 30 prosent av de kunstnerdrevne visningsrommene, har egnede og tilstrekkelige lokaler.

I forbindelse med arealbehovskartleggingen har både musikere, scenekunstnere og visuelle kunstnere gitt tydelig uttrykk for et stort behov for flere formidlingssteder. Oslo musikkråd meldte om et stort udekket behov for flere scener i Oslo. Behovet for lokale kulturhus og mindre, stedsspesifikke arenaer på bydelsnivå, eksempelvis fritidsklubber, blir trukket frem som særlig viktig. Ifølge Norske Dansekunstnere har dansefeltet lenge hatt behov for en ikke-programmerende scene som leies ut til dansekunstnere på prosjektbasis, i motsetning til programmerende scener der kun inviterte får vise sine forestillinger. De understreker at mangelen på ikke-programmerende scener gjør at mange mister muligheten til å opptre i hovedstaden, som i sin tur svekker tilbudet. Oslo teatersenter melder om et behov for flere egnede produksjonsrom som også kan anvendes til publikumsrettet virksomhet. Grunnet lys-, lyd- og andre tekniske forhold er det ofte behov for å øve i lokaler som ligner visningsrommet.

Oslo kommune har høsten 2018 igangsatt en kartlegging av kulturell infrastruktur som skal gi en oppdatert oversikt over antall atelierer/produksjonslokaler som finnes i Oslo, også ut over de som er i kommunens eie. En slik kartlegging vil gi oppdaterte tall på forholdet mellom tilgang og behov for produksjonslokaler for kunstfeltene som omfattes av kunstplanen. Kartleggingen vil videre vil se på forholdet mellom behov og tilgang på formidlingslokaler. Utredningen, som vil foreligge i 2019, vil gi et bedre grunnlag for å vurdere framtidige behov og tiltak knyttet til kulturell infrastruktur.

Byrådets vurderinger

Byrådet mener at kunst har en helt spesiell betydning for samfunnet, både som egenverdi fordi kunst og kultur gir folk trivsel og livsglede, men også fordi den skaper arbeidsplasser. Oslo kommune har derfor tatt en aktiv rolle både som oppdragsgiver, eier/forvalter og formidler av kunst.

Byrådet ønsker at kunsten skal være tilgjengelig for alle i byen uansett alder, bakgrunn og hvor i byen man oppholder seg. Oslos kunstpublikum er mangfoldig, og kunsten skal speile mangfoldet og være for alle. Det er et mål å styrke kunstformidlingen. Byrådet ønsker at Oslo skal være et godt arbeidssted for byens kunstnere. Det er behov for en bærekraftig kunstpolitikk med et særlig fokus på produksjonslokaler for kunstnere og visningssteder for kunst.

Oslo er landets hovedstad, men også en kommune, en fylkeskommune og ikke minst hjembyen til Oslos befolkning. Oslo har mange roller å fylle som kunst- og kulturhovedstad for hele landet. Blant annet gjennom betydelige investeringer de senere år, har Oslo styrket

sin rolle som internasjonal kunst- og kulturby. I 2020 åpner nytt Munchmuseum, nytt Nasjonalmuseum for kunst, arkitektur og design, og nytt hovedbibliotek, som ytterligere vil befeste kunstbyen Oslo. Byrådet vil arbeide for at Oslo beholder sin plass på det internasjonale kunst- og kulturkartet, og samtidig ivareta hensynet til det lokale, mangfoldige og unike som preger Oslo.

Byrådet foreslår tre hovedmål for kunstpolitikken i Oslo:

1. Kunst skal være tilgjengelig for alle i byen
2. Oslo skal ha gode vilkår for kunstproduksjon og visningssteder
3. Oslo skal utvikles som internasjonal kunstby med lokal forankring

Mål 1: Kunst skal være tilgjengelig for alle i byen

For Oslo kommune er det et uttalt mål at flest mulig skal få utøve og oppleve kunst og kultur, uavhengig av økonomi, bosted og alder. Byrådet ønsker at Oslos kunst skal være for alle, og kunsten må derfor finnes der folk bor og ferdes i hele byen. Oslo er en mangfoldig by, og kunstpublikummet er likeledes svært mangfoldig. Kunsten skal speile dette mangfoldet, gjennom mangfoldige kunstuttrykk i byens offentlige rom og i formidlingen av kunst mer generelt. En styrket kunstformidling rettet mot ulike grupper, kan bidra til å øke interessen for, kunnskapen om og forståelsen av kunst.

Mål 2: Oslo skal ha gode vilkår for kunstproduksjon og visningssteder

En bærekraftig kunstpolitikk for Oslo innebærer å legge til rette for at kunstnere kan arbeide i byen. Et forutsigbart virkemiddelapparat som dekker hele kjeden fra produksjon til visning, er avgjørende. Gjennom økt satsning på infrastruktur, arbeidsplasser og visningsmuligheter, vil byrådet styrke Oslo som arbeidssted for kunstnere. Kunstpolitikken må samtidig ivareta hensynet til mangfold og Oslos unike egenskaper som kunstby, der små og store, offentlige og private aktører eksisterer i et gjensidig samspill.

Mål 3: Oslo skal utvikles som internasjonal kunstby med lokal forankring

Oslo kommune har som mål å tilrettelegge for en internasjonalt anerkjent, bærekraftig og skapende lokal kunstscene. Oslo kommune vil støtte opp under feltets og byens internasjonale ambisjoner gjennom eksisterende virkemidler, en styrket helhetlig internasjonal profilering av Oslo som kunst- og kulturby, samt gjennom å være vertsby for internasjonalt rettede kunst- og kulturarrangement.

Som premiss for en internasjonalt ansett kunstscene, må det nasjonalt og lokalt legges til rette for en bærekraftig kulturell infrastruktur som rommer en god kunstøkologi; fra enkeltkunstnere til små, mellomstore og store kunst- og kulturaktører. God kulturell infrastruktur som støtter opp om både kunstnere, organisasjoner og publikum sikrer lokal forankring i videreutviklingen av Oslo som internasjonal kunstby. Det er ønskelig at den internasjonale oppmerksomheten som Oslo vil få i årene fremover, vil komme både de store og små aktørene på feltet til gode. Den internasjonale satsingen må derfor sees i sammenheng med de øvrige målene i planen som retter seg mot lokale forhold.

Tiltak

For å nå disse tre hovedmålene ønsker byrådet å gjennomføre følgende tiltak:

1. Videreføre kunstordningen

Sammen eier Oslos befolkning en kunstsamling med 19 000 kunstverk som vises på ca. 1 000 forskjellige steder i byen. Kunstordningen bidrar til at befolkningen daglig kan oppleve kunst på arbeidsplasser, skoler, barnehager, og sykehjem, i svømmehaller, på torg, gravlunder og T-banestasjoner. Byrådet vil vektlegge betydningen av å videreføre kunstordningen med samme innretning som i dag. Omleggingen fra 2013 hvor 0,5 prosent av investeringsmidlene avsettes

til ordningen, har vist seg svært vellykket og bør ligge fast. Ordningen fungerer meget godt, har et godt omdømme og har gitt en rekke vellykkede enkeltprosjekter.

2. *Styrke formidlingen av kunst og kultur, herunder kommunens kunstsamlinger*

Byrådet mener at formidlingen av kunst bør styrkes, spesielt formidling rettet mot barn og unge. Det er et mål å øke befolkningens kunnskap om Oslo kommunes kunstsamling og kunstproduksjon. Gjennom tiltak for å øke barn og unges nysgjerrighet på kunst, kan dette bidra til grunnleggende forståelse og interesse for kunst som varer livet ut. Formidlingen av kunst må omfatte en styrket satsning på digitale verktøy og løsninger.

3. *Opprette ordning for formidling av kunst til barnehagebarn*

I Oslo får skolebarn oppleve et stort spenn av kunst- og kulturuttrykk gjennom Den kulturelle skolesekken. Det finnes derimot ikke et offentlig tilbud til barnehagebarn. Til tross for enkeltstående satsninger, eksisterer det per i dag ikke et overordnet kulturpolitisk mandat for målgruppen. Byrådet vil derfor etablere en ordning i 2019 der kunst- og kulturaktører kan søke tilskudd for å presentere kunst og kultur til barn i barnehagen, i barnas eget miljø der de er tryggest og mest mottakelige for nye inntrykk. Ordningen vil ivareta kommunens fokus på den profesjonelle kunsten, og fungere som en arena der både kunst og pedagogikk kan videreutvikles i samspill med hverandre.

4. *Tilrettelegge for bedre formidling av kunstløypene i byen*

Oslo kommune vil støtte opp under tiltak som styrker formidlingen av kunst i Oslo. Kommunen vil derfor tilrettelegge for gjennomføringen av prosjekter som skal gi økt synlighet til byens visningssteder for kunst samt kunst i det offentlige rom, ved å bidra med skilting og andre former for infrastruktur.

5. *Tilrettelegge for bedre og økt bruk av offentlige arealer til midlertidige kunstprosjekter*

Byrådet vil tilrettelegge for at kunst kan vises i byrommet gjennom temporære kunstprosjekter. For å gjøre gjennomføringen av slike prosjekter enklere, er det et mål å legge til rette for at teknisk infrastruktur, eksempelvis strømuttak og vannforsyning, er lett tilgjengelig. Flere av kommunens møteplasser og anlegg skal være tilgjengelige, meråpne og fylles med aktivitet, jf. byrådets forslag til *Arrangementsstrategi for Oslo kommune* (byrådssak 164/18) som er fremmet for bystyret. Dialogen mellom kommunen og feltet skal forenkles, blant annet gjennom digitale løsninger.

6. *Støtte kunstnerdrevne produksjonsfelleskap*

Per i dag gir kommunen driftsstøtte til enkelte kunstnerdrevne fellesverksteder. Samdrift er i seg selv kostnadsbesparende og har flere synergieffekter, og byrådet ønsker at flere produksjonsfelleskap skal kunne få driftstilskudd. Det er utfordrende å leie produksjonslokaler i det private markedet på grunn av høye leiepriser, og dette skaper skjevheter mellom kunstnere som får leie lokaler av kommunen, og kunstnere som leier privat. Byrådet vil derfor vurdere behovet for justeringer i driftstilskuddsordningen, slik at kunstnerdrevne atelier- og produksjonsfelleskap i større grad omfattes av ordningen.

7. *Evaluerer ordningen for kunst- og kulturstipend*

Byrådet mener det er behov for en evaluering av stipendordningen til kunst- og kulturformål, for å vurdere hvorvidt denne fungerer tilfredsstillende og er treffsikker med hensyn til formålet. Bakgrunnen er bl.a. at flere av ordningene har lave søkertall. Evalueringen bør ha som mål å forenkle og redusere antall stipendtyper, og vurderingen bør omfatte sammensetningen av stipendutvalget. Evalueringen av stipendordningen bør videre vurdere behovet for tiltak knyttet til kunstkritikk og internasjonalisering.

8. *Initiere prøveprosjekt for å ta i bruk utstillingsavtalen ved visningssteder som får tilskudd av Oslo kommune*

Byrådet er opptatt av at Oslos kunstnere får lønn for arbeidet de gjør, og ønsker velkommen et samarbeid med kunstnerorganisasjonene om å arbeide for kollektive avtaler for honorarer. Oslo kommune vil ta initiativ til et prøveprosjekt med en kommunal utstillingsavtale ved visningssteder som er i kommunens eie, eller som får støtte over kommunens driftsbudsjett. Det er et uttalt mål at kommunalt finansierte institusjoner og organisasjoner skal benytte framforhandlede standardkontrakter og avtaler om honorar og vederlag.

9. *Styrke arbeidet for at kommunens lokaler kan benyttes til kulturformål midlertidig og permanent*

At kommunen stiller egne lokaler til disposisjon som leies til kunstnere til subsidiert pris, er et viktig tiltak som sikrer mange kunstnere rimelige produksjonslokaler. Midlertidig bruk av tomme kommunale lokaler i påvente av ny bruk, forutsetter at krav til blant annet brannsikring og HMS er ivaretatt.

Byrådet har som mål å kunne tilby flere permanente produksjonslokaler for utleie på sikt. Videre er det en prioritering for byrådet å redusere veldikeholdsetterslepet på kommunens kultureiendommer. Et konkret eksempel er Grünerløkka lufthavn i Toftes gate 69, der det er bevilget midler til og igangsatt arbeid med rehabilitering. Mens arbeidet pågår vil byrådet legge til rette for erstatningslokaler i Grünerløkka sykehjem, blant annet gjennom midler til drift.

Byrådet vil kartlegge kommunens lokaler som benyttes til kunst- og kulturformål og se på vilkårene knyttet til utleie, med sikte på å sikre likebehandling og forutsigbarhet både for aktørene og kommunens ulike virksomheter. Dette arbeidet bør også sees i sammenheng med oppfølging av frivillighetsmeldingen (byrådssak 53/16), hvor et av hovedmålene er at flere av kommunens lokaler, uterom og anlegg skal være tilgjengelige, meråpne og fylles med frivillig aktivitet.

10. *Kartlegge kulturell infrastruktur og vurdere framtidige arealbehov*

Byrådet ønsker å styrke kunnskapsgrunnlaget om arealbehovet for kunst- og kulturformål i Oslo, og har derfor igangsatt en kartlegging av kulturell infrastruktur, dvs. behov for og dekning av produksjons- og formidlingslokaler for kunst og kultur. På bakgrunn av kartleggingen vil byrådet vurdere framtidige behov og tiltak knyttet til kulturell infrastruktur.

11. *Være pådriver for at kunstfaglig kompetanse anvendes i plan- og byutviklingsprosesser*

Byrådet ønsker å sikre kulturell infrastruktur i byutviklings- og transformasjonsområder. Et styrket tverrsektorielt og tverrfaglig samarbeid med offentlige og private aktører, hvor det innhentes kunstfaglig kompetanse i prosessene, vil være viktig for å sikre kunst- og kulturformål økt prioritet i byplanleggingen.

12. *Samarbeid med SafeMUSE gjennom medlemskap og erklæring som Trygg havn*

Som del av Oslo kommunes mål om å støtte uavhengige stemmer og som ledd i arbeidet med å støtte ytringsfrihet, ønsker byrådet å vurdere et samarbeid med SafeMUSE gjennom medlemskap og ved at Oslo kan erklære seg som såkalt Trygg havn for forfulgte og truede kunstnere (Safe Haven for Artists at Risk). SafeMUSE sitt fremste formål er å skape arbeidsmuligheter for forfulgte og truede kunstnere, i første rekke på musikkområdet. Et slikt medlemskap vil supplere deltakelse i den eksisterende Friby-ordningen, som primært er forbeholdt forfattere.

13. Arbeide for økt samspill og samarbeid med staten om de store kulturinstitusjonene, herunder fordeling av kostnader til drift av nytt Munchmuseum

I Oslo ligger en rekke institusjoner med åpenbare nasjonale oppdrag som er statlig finansiert. Oslo kommune forvalter i tillegg flere viktige kulturinstitusjoner av nasjonal karakter. Den økonomiske ansvarfordelingen mellom staten og Oslo kommune bygger til dels på eldre avtaler som i liten grad har vært gjenstand for vurdering de senere år. I 2020 åpner det nye Munchmuseet, med fem ganger så store utstillingsarealer som i dag. Byrådet mener det er behov for å drøfte finansieringsansvaret for Munchmuseet. På lik linje med andre museer med nasjonale oppdrag, mener Oslo kommune at drift av Munchmuseet bør delfinansieres med statlige midler. Kommunen har derfor fremmet søknad til Kulturdepartementet om driftstilskudd. Statlig driftstilskudd vil være med på å sikre og styrke forvaltningen av den viktige nasjonale og internasjonale arven etter Munch.

14. Gjennomføre Oslobiennalen

Første utgave av Oslobiennalen åpner i mai 2019. Gjennomføringen av Oslobiennalen skal utgjøre et viktig bidrag i profileringen av Oslos kunst- og kulturfelt. Biennalen har mål om å nå et stort og bredt publikum og bidra til en nyskapende og mer aktiv formidling av kunstdordningen og kunsten som finnes i byens offentlige rom og bygninger. Dette kan skje gjennom initiering og gjennomføring av nye kunstverk, samt presentasjonsformer som åpner for ny forståelse av allerede eksisterende verk i Oslo kommunes kunstsamling.

15. Etablere kunst- og kulturpolitiske fagfora i regi av Oslobiennalen

Oslo kommune skal være til stede på de rette arenaene, være synlig og sikre at vi kan ta del i den kunstpolitiske debatten. Kommunen vil også legge til rette for økt internasjonal nettverksbygging og kompetanseutvikling for byens kunstnere og kunstinstitusjoner, og skape arenaer der hele kunstfeltet kan møtes på tvers. Gjennom Oslobiennalen vil kommunen kunne etablere et program og fagforum med mål om å utveksle kunnskap og erfaringer, samt skape allianser og dialog, og bidra til å styrke kommunens arbeid med å utvikle kunstbyen Oslo.

16. Gjennomføre åpningen av Munchmuseet 2020, med særlig fokus på formidling til et nasjonalt og internasjonalt publikum

Munchmuseet har allerede en omfattende internasjonal virksomhet. Når det nye Munchmuseet åpner dørene sommeren 2020 vil det ha fem ganger så store utstillingslokaler som i dag. Dette åpner for å vise en vesentlig større andel av Munch-samlingen, samtidig som museet kan vise midlertidige, innlånte utstillinger fra hele verden i betydelig større omfang enn i dag. Det er forventet at museet vil tiltrekke seg et stort nasjonalt og internasjonalt publikum i perioden etter åpning, og byrådet er opptatt av at besøkstallene skal opprettholdes også over tid.

17. Gjennomføre Vigeland-jubileet i 2019

Vigelandjubileet i 2019 vil bidra til å sette Oslo på det internasjonale kunstkartet. På Vigelands fødselsdag 11. april 2019 åpner en stor jubileumsutstilling i Vigeland-museet som fokuserer på Vigelands plass i kunsthistorien, og det planlegges et betydelig innlån fra andre institusjoner i Norge og i utlandet. Vigelands skulpturer vil presenteres sammen med hovedverk i europeisk kunsthistorie, og utstillingen vil være rettet mot både et norsk og et internasjonalt publikum. Sommeren 2019 vil det bli arrangert en stor Vigeland-utstilling på Thielska Galleriet i Stockholm. Vigeland-museet bidrar med utlån av verk fra museets samling.

18. Øke profileringen av Oslo som kunst- og kulturby gjennom styrket samarbeid med turist- og næringslivsaktører

Byrådet ønsker å styrke samarbeidet med turist- og næringslivsaktører for å øke profileringen av Oslo som kunst- og kulturby. Munch og Vigeland markedsføres for eksempel blant annet av OSL Gardermoen, SAS, Norwegian og VisitOslo. Oslobiennalen skal legge til rette for økt internasjonal nettverksbygging og kompetanseutvikling for byens kunstnere og

kunstinstitusjoner. Gjennom medlemskap i World Cities Culture Forum, deltakelse i Oslo Brand Partner Alliance, på Berlinale 2019 og i Eurocities, som sponsor på bokmessen i Frankfurt i 2019 og gjennom Munchmuseets utstrakte internasjonale samarbeid, vil kommunen bidra til å styrke profileringen av kunstbyen Oslo.

Sentrale brukerråd

De sentrale brukerrådene har blitt invitert til innspillsmøte i forbindelse med arbeidet med kunstplanen. Representanter fra Det sentrale eldreråd og fra Rådet for innvandrersorganisasjoner deltok i møtet.

Vurdering av sakens konsekvenser for mennesker med nedsatt funksjonsevne

Byrådssaken har ikke konsekvenser for mennesker med nedsatt funksjonsevne. Samtidig vises det til at et av tre hovedmål er at kunst skal være tilgjengelig for alle i byen, som også innebærer tilrettelegging av kulturbygg gjennom universell utforming mv.

Lover og regelverk, tidligere vedtak

Kultureiendommer – prinsipper og retningslinjer for tildeling av lokaler og beregning av husleie (byrådssak 78/06), Forskrift 24. mars 2010 nr. 508 om tildeling av driftstilskudd til kunst- og kulturinstitusjoner, -organisasjoner og -virksomheter, Oslo kommune, Forskrift 24. mars 2010 nr. 509 om løpende tildeling av tilskudd til kunst- og kulturtiltak, Oslo kommune, Forskrift 11. mai 2010 nr. 718 om Oslo kommunes stipend til kunst- og kulturformål, Oslo kommune, Forskrift om tildeling av tilskudd til innovasjon innen kulturlivet og kulturnæringene i Oslo (fastsatt av Oslo bystyre 25.09.2013), Nye regler for disponering av midler avsatt til Oslo kommunes Kunstordning og regler for mottak av kunstgaver (byrådssak 1008/13), Vekst og verdiskaping i kulturnæringen i Oslo (byrådssak 246/14), Instruks for forvaltning av kunstverk i Oslo kommunes virksomheter (sist endret i byrådssak 1088/14), Retningslinjer for tilskudd til kulturhus i Oslo 2015, Handlingsplan for gatekunst i Oslo 2016 - 2020 (byrådssak 15/16) og Oslo kommunes strategi - Scenekunst for barn og unge (byrådssak 252/17).

Økonomiske og administrative konsekvenser

Økonomiske og administrative konsekvenser som ikke kan tas innenfor eksisterende budsjetttramme, vil bli spilt inn og behandlet i kommende budsjettprosesser.

Byrådet innstiller til bystyret å fatte følgende vedtak:

1. Bystyret slutter seg til kunstplanens hovedmål:

Mål 1: Kunst skal være tilgjengelig for alle i byen

Mål 2: Oslo skal ha gode vilkår for kunstproduksjon og visningssteder

Mål 3: Oslo skal utvikles som internasjonal kunstby med lokal forankring

2. Bystyret tar for øvrig *Kunstbyen – Oslo kommunes kunstplan* med tiltak til orientering.

Byrådet, den

Raymond Johansen

Rina Mariann Hansen

Vedlegg tilgjengelig på Internett:

1. Sammendrag av innspill
2. Oslo kommunes kunstsamlinger
3. Kunstordningen
4. Tilskudds- og stipendordningene 2017
5. Oslo kommunes atelierer (KULs portefølje)
6. Andre typer tiltak
7. Kunstnere i Oslo og utvikling kunstnerisk inntekt
8. Litteraturliste

Vedlegg ikke tilgjengelig på Internett: Ingen